

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою професійного спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
(назва магістерської програми)

на тему: **«Дебіторська заборгованість у системі обліку, аудиту та аналізу
(на прикладі ТОВ “Амадеус Марин”»**
(назва теми)

Виконавець:

студентка 61 групи ЦЗВФН

Коваленко Катерина Віталіївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

канд. екон. наук, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Семенова Катерина Данилівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Одеса 2024

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасний світ розвивається стрімкими економічними темпами. Щоб забезпечити ефективне функціонування та розвиток перед українськими підприємствами постає необхідність оперативного реагування на зміни зовнішнього середовища, активізації зусиль щодо нарощення виробничого потенціалу, підвищення власної конкурентоспроможності. Досягти поставлені цілі можливо завдяки забезпеченню ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства. У зв'язку з цим актуальність проблеми формування та впровадження дієвої системи управління дебіторською заборгованістю як однієї з найважливіших складових фінансових ресурсів є беззаперечною.

У процесі своєї діяльності підприємство не завжди здійснює розрахунки з іншими підприємствами або фізичними особами одночасно з наданням послуг, беручи послугу чи товар як би в кредит тим самим створюючи дебіторську заборгованість на певну дату. Дебіторами можуть бути як юридичні, так і фізичні особи, які заборгували підприємству грошові кошти.

Організація обліку розрахунків із дебіторами має стратегічне значення для підприємства, оскільки результати аналізу впливають на фінансову стійкість, базу оподаткування, формування доходів та витрат і, як наслідок, на досягнення стратегічних цілей та забезпечення конкурентоспроможності, прибутковості господарської діяльності. Усе наведене вище свідчить про актуальність теми дослідження.

Метою є дослідження теоретичних, практичних і методичних аспектів обліку, аудиту, аналізу дебіторської заборгованості на прикладі ТОВ «Амадеус Марин» для виявлення недоліків економічної діяльності та розробки рекомендацій щодо їх виправлення та удосконалення.

Для досягнення даної мети в ході роботи були поставлені та вирішені наступні **завдання**:

- узагальнити теоретичні підходи до визначення сутності дебіторської заборгованості та її впливу на діяльність підприємства;
- дослідити нормативно-правове регулювання та здійснення обліку дебіторської заборгованості;
- виявити особливості обліку за національними та міжнародними стандартами;
- надати загальну характеристику підприємства ТОВ «Амадеус Марин»;
- дослідити систему обліку та аудиту дебіторської заборгованості на досліджуваному підприємстві, визначити напрями удосконалення;
- здійснити аналіз основних показників діяльності досліджуваного підприємства;
- розробити заходи та надати рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження є процеси організації обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості на прикладі ТОВ «Амадеус Марин».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів обліку, аналізу й аудиту дебіторської заборгованості.

Для вирішення поставлених у роботі завдань були використані наступні **методи дослідження**: спостереження, групування, порівняння, історичний і логічний методи пізнання, аналіз та синтез, методи індукції та дедукції, методи відносних і середніх величин, аналізу ряду динаміки та математичного моделювання, балансовий метод, методи табличного, схематичного та графічного представлення даних.

Інформаційною базою під час проведення дослідження виступили законодавчі акти України, нормативно-правові документи, що регламентують процеси обліку дебіторської заборгованості, міжнародні стандарти обліку, фінансова та статистична звітність досліджуваного підприємства, його первинні документи, наукові статті та інші матеріали періодичного друку, Інтернет-джерела, матеріали наукових конференцій, монографії, підручники.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (52 найменування) та 5 додатків. Загальний обсяг роботи становить 78 сторінок. Основний зміст викладено на 72 сторінках. Робота містить 20 таблиць, 5 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні аспекти обліку дебіторської заборгованості» розглянуто теоретичні підходи до визначення економічної сутності дебіторської заборгованості, її вплив на господарську діяльність підприємства; визначено та охарактеризовано низку функцій, що вона виконує; надано класифікацію дебіторської заборгованості; досліджено її нормативно-правове регулювання та здійснення її аналітичного обліку; виявлено особливості обліку за національними та міжнародними стандартами.

У другому розділі «Облік дебіторської заборгованості на підприємстві ТОВ «Амадеус Марин»» надано загальну характеристику досліджуваного підприємства, яке є однією з провідних компаній у сфері залізничної логістики України, перевізником різних вантажів, зокрема залізничними вагонами власного парку чи орендованими. Встановлено, що для обліку розрахунків з дебіторської заборгованості використовуються рахунки класу 3, для яких відкриваються окремі субрахунки 36.1, 36.2, 36.3, 36.4. Документом, що є підставою для нарахування дебіторської заборгованості, виступає акт виконаних робіт. Узагальнено процедуру аудиту щодо правильності відображення в обліку та своєчасності розрахунків підприємств з покупцями і замовниками, бюджетом, державними цільовими фондами, іншими дебіторами, визначено напрями удосконалення обліку.

У третьому розділі «Аналіз дебіторської заборгованості та ефективності діяльності ТОВ «Амадеус Марин»» здійснено аналіз основних показників діяльності досліджуваного підприємства, який показав, що протягом аналізованого періоду підприємство збільшувало свої доходи, разом з тим зростали й витрати, однак від основної діяльності воно отримувало прибутки. Проаналізовано основні показники діяльності та досліджено динаміку дебіторської заборгованості підприємства. На основі результатів використання методу економіко-математичного моделювання

розроблено заходи та надано рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки та рекомендації, основними з яких є наступні:

Серед вітчизняних вчених не існує єдиного підходу до визначення поняття дебіторської заборгованості, фахівці рекомендують розглядати її з декількох точок зору: 1) це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату; 2) це складова частина оборотних активів підприємства; 3) це стан розрахунків та форма товарного кредитування; 4) це зобов'язання строк виконання якого вже настав.

Дебіторська заборгованість за терміном погашення поділяється на поточну й довгострокову. При цьому поточна – це сума заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу, а довгострокова – це сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу.

Регулювання питань, пов'язаних із обліком дебіторської заборгованості, визначається низкою різноманітних нормативних актів. Основним документом, що регулює організацію обліку, є національні положення та стандарти бухгалтерського обліку (НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість») та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка»).

Незважаючи на те, що національні стандарти бухгалтерського обліку базуються на міжнародних, щодо обліку дебіторської заборгованості між ними є певні відмінності. Українські стандарти не суперечать міжнародним, вони розроблені на їх основі, але більш конкретизовані та чітко регламентують перелік витрат та методи їх визнання. Міжнародні вимоги ведення бухгалтерського обліку менші і легші, на відміну від українських. У міжнародній системі окремого стандарту, присвяченого обліку такої статті, як дебіторська заборгованість, взагалі немає.

Досліджуване підприємство ТОВ «Амадеус Марин» є однією з провідних компаній в Україні на ринку транспортно-експедиторських послуг, здійснюваних зокрема залізничним транспортом.

У компанії застосовується лінійний тип організаційної структури. Лінійна організаційна структура – це структура управління, за якої кожний підлеглий має лише одного керівника (начальника відділу), який виконує всі функції адміністративного характеру у відповідному підрозділі.

Для обліку розрахунків з дебіторської заборгованості на підприємстві використовуються рахунки класу 3, а саме рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», для якого відкриваються окремі субрахунки. Документом, що є підставою для нарахування дебіторської заборгованості, є акт виконаних робіт. Первинні документи, які стосуються дебіторської заборгованості, заповнені з дотриманням всіх необхідних вимог.

Аналіз основних показників діяльності ТОВ «Амадеус Марин» показав, що протягом аналізованого періоду підприємство збільшувало свої доходи, а разом з тим зростали і його витрати, однак від основної діяльності воно щороку отримувало прибутки. У результаті проведеного аналізу активів підприємства встановлено, що за досліджуваний період відбулося їх зменшення. Спостережуване зменшення активів компанії призвело до збільшення її витрат, що б могло мати суттєві негативні наслідки в якості погіршення економічного стану, але на фоні збільшення доходу це не мало ніяких наслідків. У той же час у структурі капіталу значну частку складає власний капітал, що можна вважати позитивною тенденцією. Проте керівництву слід постійно контролювати частку позикового капіталу, бо будь-яке її перевищення над власним капіталом може бути ризиковим для господарської діяльності підприємства.

Для покращення системи обліку розрахунків з дебіторської заборгованості та підвищення ефективності діяльності ТОВ «Амадеус Марин» можна надати такі рекомендації:

- 1) у договорах транспортно-експедиційного обслуговування встановити крайні терміни погашення заборгованості по рахункам;
- 2) не укладати договори з маловідомими на логістичному ринку або навіть сумнівними підприємствами;
- 3) зменшити період надання комерційного кредиту покупцям;
- 4) ввести у договори надання послуг – систему бонусів та знижок при здійсненні попередньої, повної або дострокової оплати з метою заохочення клієнтів вносити оплату за послуги раніше;
- 5) своєчасно визначати групи неплатників, яким постійно повідомляти що строки оплати за договором пройшли тому треба терміново погасити борг, до наступного завантаження;
- 6) посилити претензійну роботу з клієнтами з метою повернення боргів та стягнення штрафів за несвоєчасну оплату послуг;
- 7) ввести на підприємстві посаду внутрішнього аудитора (контролера), який би здійснював постійний поточний контроль обліку розрахунків з дебіторської заборгованості.

Метод моделювання, який використано в ході дослідження, показав, що ефективність діяльності ТОВ «Амадеус Марин» залежить від рівня дебіторської заборгованості, тому підприємству рекомендовано переглянути облік дебіторської заборгованості з метою встановлення найбільш раціональної та ефективної системи.

Покращення системи обліку дебіторської заборгованості на ТОВ «Амадеус Марин» сприятиме прийняттю правильних управлінських рішень, допоможе удосконалити процес бухгалтерського обліку та відображення операцій з дебіторською заборгованістю у звітності підприємства, запобігатиме помилкам, які можуть виникнути в обліку нарахування дебіторської заборгованості.

АНОТАЦІЯ

Коваленко К. В. «Дебіторська заборгованість у системі обліку, аудиту та аналізу (на прикладі ТОВ «Амадеус Марин»)»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою професійного спрямування «Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності».

Одеський національний економічний університет. Одеса, 2024.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти поняття дебіторської заборгованості, її класифікації та вплив на результати економічної діяльності підприємства, особливості обліку та аудиту на підприємстві ТОВ «Амадеус Марин».

Проведено аналіз дебіторської заборгованості та інших показників діяльності ТОВ «Амадеус Марин». Для пошуку шляхів підвищення ефективності діяльності досліджуваного підприємства використано метод моделювання.

Запропоновано шляхи удосконалення системи обліку та аудиту дебіторської заборгованості на ТОВ «Амадеус Марин», а також надано рекомендації щодо підвищення ефективності економічної діяльності підприємства.

Ключові слова: дебіторська заборгованість, підприємство, динаміка, діяльність, облік, аналіз, показники, аудит, ефективність.

ANNOTATION

Kovalenko K. V. "Receivables in the system of accounting, auditing and analysis (on the example of Amadeus Marine LLC)".

Qualification work for obtaining a master's degree in the specialty 071 "Accounting and taxation" under the educational program of the professional direction "Accounting, auditing and taxation of business activities".

Odesa National University of Economics. Odesa, 2024.

The work examines the theoretical aspects of the concept of accounts receivable, its classification and impact on the results of the economic activity of the enterprise, the peculiarities of accounting and auditing at the enterprise Amadeus Marine LLC.

An analysis of receivables and other performance indicators of Amadeus Marine LLC was carried out. The modeling method was used to find ways to improve the efficiency of the enterprise under study.

Ways to improve the accounting and audit system of receivables at Amadeus Marine LLC are proposed, as well as recommendations for improving the efficiency of the enterprise's economic activity are provided.

Keywords: accounts receivable, enterprise, dynamics, activity, accounting, analysis, indicators, audit, efficiency.